

2. Kozachenko N. P. Dinamika poznavatel'nykh deystviy: AGM i DDL / N. P. Kozachenko // Aktual'ni problemi dukhovnosti: zb. naukovich prats'. – 2008. – Vip.9. – S.373–390.

3. Saarinen E. O metateorii i metodologii semantiki / E. Saarinen; [per. s angl. A. L. Blinova] // Novoye v zarubezhnoy lingvistike. – M.: Progress, 1986. – Vyp.18. – S.121–138.

4. Shenk R. K integracii semantik i pragmatiki / R. Shenk, L. Birbaum, J. Mey; [per. s angl. G. Yu. Levina] // Novoye v zarubezhnoy lingvistike. – M.: Progress, 1989. – Vyp.24. – S.32–47.

5. Alchourrón C. E. On the Logic of Theory Change: Partial Meet Contraction and Revision Functions / C. E. Alchourrón, P. Gärdenfors, D. Makinson // *Journal of Symbolic Logic*. – 1985. – №50. – P.510–530.

6. Miller G. A. Language and perception / G. A. Miller, P. N. Johnson-Laird. – Cambridge, Mass.: Belknap Press of Harvard University Press, 1976. – VIII, 760 p.

7. Schank R. C. Reading and Understanding: Teaching from the Perspective of Artificial Intelligence / R. C. Schank. – New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., 1982. – 196 p.

8. Segerberg K. Belief Revision from the Point of View of Doxastic Logic / K. Segerberg // *Bulletin of the IGPL*. – 1995. – Vol.3. – P.534–553.

9. Van Ditmarsch H., Kooi B., Van Der Hoek W. Dynamik Epistemic Logic // *Synthese Library*. – Berlin: Springer, 2007. – Vol.337. – 282 p.

10. Winograd T. Procedures as a Representation for Data in a Computer Program for Understanding Natural Language T. Winograd. – Cambridge: MIT, 1971. – 462 p.

Synnytsya A. S., PhD, doctoral student, Ivan Franko National University of Lviv (Ukraine, Lviv), andriy-synnytsya@yandex.ru

Language expressions and senses in the context of the philosophy of artificial intelligence

The problem of symbol representation of knowledge, one of the most important problems of the philosophy of artificial intelligence as a research area of analytic philosophy of mind, is analysed. The paper aims to examine expressive capabilities of the syntax in relation to the representation and capturing of senses of language expressions. The theoretical basis amounts to the works of F. Johnson-Laird, T. Winograd and R. Schenk on procedural semantics. The attention is specifically paid to the prospects of the AGM conception and dynamic doxastic logic. To achieve the aim methods of system and structural analysis, comparative studies and critical reflexion are applied. In spite of the practical difficulties in implementing the ideas of the theory of artificial intelligence, the conclusions are encouraging from the methodological point of view and adequate syntactic representation of senses of language expressions seems possible.

Keywords: artificial intelligence, linguistic expression, sense, representation, procedural semantics.

Синица А. С., кандидат философских наук, докторант, Львовский национальный университет им. Ивана Франко (Украина, Львов), andriy-synnytsya@yandex.ru

Языковые выражения и смыслы в контексте проблематики философии искусственного интеллекта

Проанализирована проблема символической репрезентации знаний, являющаяся одной из ключевых для такого направления исследований в аналитической философии сознания как философия искусственного интеллекта. Целью статьи является изучение выразительных возможностей синтаксических конструкций в вопросе репрезентации и фиксации смыслов языковых выражений. Теоретическую основу исследования составляют труды Ф. Джонсона-Лэрда, Т. Винограда и Р. Шенка, в которых разработана теория процедурной семантики. Отдельное внимание обращено на перспективы концепции AGM и динамической доксистической логики. Для достижения поставленной цели использованы методы системно-структурного анализа, компаративистики и критической рефлексии. Выводы, полученные в результате проведенного исследования, вселяют методологический оптимизм в отношении создания адекватной синтаксической репрезентации смыслов языковых выражений, даже несмотря на практические трудности реализации идей теории искусственного интеллекта.

Ключевые слова: искусственный интеллект, языковое выражение, смысл, репрезентация, процедурная семантика.

* * *

УДК 17.02:316.37

Стояно О. О., кандидат философских наук, доцент кафедры социологии, философии і права, Одеська національна академія харчових технологій (Україна, Одеса), ox26@km.ru

МОРАЛЬНІСНА ДЕТЕРМІНАНТА САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Самоідентифікація – це комплексна діяльність людини з самовизначення, результатом якої є тотожність людини з самою собою. Метою даної статті є виявлення можливостей означення моральності як компоненти, яка формує стрижневе підґрунтя внутрішнього світу людини та детермінує процес самоідентифікації особистості в сучасному суспільстві.

Як видається, акцентування саме феномена моральності як первинного фактора, який домінує в процесі модифікації сутності практик самоідентифікації особистості, є одночасно як закономірним, так і основним явищем. Серед безлічі проявів людської сутності особливе місце займають моральні цінності, які є своєрідним стрижнем внутрішнього світу людини і виконують провідні регулюючі функції в формуванні її емоційно-чуттєвих станів, сенсожиттєвих орієнтацій і переконань, вчинків і міжособистісних відносин.

Ключові слова: самоідентифікація, «Я», моральність, моральнісна самоідентифікація, цінності.

У сучасному світі, як вже неодноразово зазначалося, який характеризується глобалізацією, індустріалізацією та комп'ютеризацією, проблема самоідентифікації виходить практично на перше місце. Це пов'язано з тим, що в умовах безперервного ускладнення структури суспільства людині все важче зайняти у суспільстві «своє» місце. Втрачаються колишні ціннісні орієнтири та ідеали, усталені стереотипи самовідношення із зразками, звичні зв'язки і ролі втрачають значимість і сенс. Процес співвіднесення себе із зразком стає ефемерним. Людська індивідуальність, що реалізується як конкретний рівень прояву соціуму, втрачає свою сталість, легко піддається змінам. Сьогодні все більш очевидним стає те, що становлення нової, інформаційної цивілізації необхідно передбачає розвиток як інтелектуального, так і духовно-морального потенціалу людини, їх найтісніший взаємозв'язок між собою, причому, якщо перший забезпечує поступальний рух і розвиток соціальної системи, то другий сприяє її духовному збагаченню, облагороджуванню, гуманізації.

Самоідентифікація як самоусвідомлення соціальними суб'єктами свого місця і ролі у суспільстві є предметом міждисциплінарних досліджень. Представляючи собою відображений усвідомості процес набуття самоідентичності у соціальному просторі, самоідентифікація цікавить філософів, психологів, соціологів, культурологів, політологів. Філософія обґрунтовує важливість самоідентифікації у розвитку особистості і соціуму, підкреслюючи взаємозв'язок внутрішнього і зовнішнього у даному процесі. У психологічних концепціях акцентується увага, насамперед, на персональній самоідентифікації як соціально-психологічному механізмі соціалізації. У соціології самоідентифікація особистості розглядається як невід'ємний етап соціалізації, процес і результат самоотождення соціальним суб'єктом себе з певними соціальними групами. У культурології під соціокультурною самоідентифікацією розуміється ототождення індивідом себе з макроспільнотами на основі духовної близькості, культури і традиції, що склалися століттями [5].

Для більш детального і глибокого аналізу функціонування механізму самоідентифікації особистості як суб'єкта суспільного, державного, особистого життя, необхідно збагатити вже наявні розробки досягненнями

етичної науки. Це дозволить зрозуміти як ступінь прояву і розвитку моральності у свідомості і поведінці людини, так і характерні риси її взаємодії із самоідентифікацією особистості.

У даний час існує значна кількість робіт, присвячених психологічному, філософському, соціологічному та культурологічному аналізу кризи ідентичності та проблемам самоідентифікації, починаючи з теорії дзеркального «Я» Дж. Міда і Ч. Кулі, праць З. Фрейда, Е. Еріксона. Сучасні дослідження процесів самоідентифікації особистості та криз ідентичності стосуються різних аспектів цих феноменів і відображені у роботах вітчизняних і зарубіжних дослідників, таких як М. Кастельс, Р. Брубейкер, В. О. Ядов, О. Ю. Шеманов, М. В. Заковоротна, М. А. Шульга, С. О. Макеев, О. В. Швачко, Т. З. Воропай, В. І. Палагута, А. В. Худенко та ін.

Проблема моральності, моральних цінностей розглядається у працях Платона, Арістотеля, Д. Дідро, Дж. Дьюї, І. Канта, М. А. Бердяєва, О. Г. Дробницького, М. С. Кагана, В. П. Тугарінова, В. Франкла та ін. Серед українських філософів можна виділити І. Вишенського, Ф. Прокоповича, Г. Сковороду, В. Вернадського. Проблема моральних аспектів культури знайшла відображення у працях Ф. Ніцше, В. Соловйова, А. Швейцера, П. Тейяра де Шардена та ін. Їй присвятили праці сучасні філософи: С. Анісімов, Р. Апресян, Т. Аболіна, В. Біблер, А. Гусейнов, О. Дробницький, А. Титаренко та ін. Психологічні аспекти морального розвитку особистості відображені у дослідженнях І. Беха, О. Бодальова, Б. Братуся, Д. Колесова, С. Якобсон та ін.

Серед сучасних дослідників цієї проблематики виділимо дисертацію Г. М. Петрової, у якій були поєднані дві філософські категорії: «моральність» та «самоідентифікація» [8].

Метою цього дослідження є виявлення можливостей означення моральності як компоненти, яка формує стрижневе підґрунтя внутрішнього світу людини та детермінує процес самоідентифікації особистості у сучасному суспільстві.

У даній статті під самоідентифікацією буде розумітися процес формування людиною уявлення про себе саму як про самототожню, цільну і унікальну особистість. Самоідентифікація – це специфічно людський акт, який формується під впливом культури, а не приречений від природи [10]. Кожна людина володіє вродженими характеристиками, що відрізняють її від інших людей. Пізнання, виділення цих якостей, свого неповторного «Я», своєї самості і є предметом самоідентифікації, яка має внутрішню спрямованість. Самоідентифікація як поняття означає твердо засвоєний і особистісно прийнятний образ себе, почуття адекватності й стабільного володіння особистістю власним «Я», незалежно від змін ситуації, здатність особистості до повноцінного вирішення завдань, що постають перед нею на кожному етапі її розвитку, – це і є прояв самоідентичності, тотожності людини самій собі. Початок процесу самоідентифікації закладається за допомогою співвіднесення з чимось зовнішнім, з певною даністю, з чимось об'єктивним, конкретним, реально існуючим поряд з людиною (наприклад, дитина порівнює себе з батьками). Потім відбувається порівняння з якимось зразком, ідеалом, з чимось абстрактним (наприклад, з вигаданим літературним героєм або знаменитою людиною). Самоідентифікація залежить

від зовнішнього впливу і особистість, відповідаючи на питання «Хто Я?», усвідомлює своє становище в суспільстві, визначає тип соціальних взаємозв'язків «Я – Інший». Самоідентифікація в рамках суспільства потребує постійної соціальної підтримки. За словами П. Бергера: «Людина не може бути людиною без інших людей, як не можна володіти ідентичністю без суспільства» [2, с. 166].

Все частіше ми ідентифікуємо себе як істоту біосоціальної. Однак, на відміну від тварин, для людини не характерно керуватися лише інстинктами збереження життя і відтворення собі подібних, задоволення матеріальних і чуттєвих насолод. Людина представляє форму живого організму, здатну слідувати високим гуманістичним спонуканням, духовно сприймати й освоювати світ, що проявляється у моральності. У повсякденному спілкуванні уявлення про моральність досить часто асоціюються з такими виразами, як «бути людиною», «жити по-людськи», «людське ставлення», «чинити по совісті», «ставитися з повагою» та ін. Людність, гуманність, добропорядність, совісність, сумлінність, відповідальність, чесність – ці та інші якості, проявляючись у житті людини, перетворюють моральність з теоретичної конструкції у реально існуючий феномен. Моральний потенціал особистості реально проявляється, передусім, у такому феномені, як, говорячи словами І. Канта, «гідність людського у нас», яка «як якась абсолютна внутрішня цінність» приводить у рух весь комплекс особистісних якостей людини, притягує до себе увагу інших людей і породжує у них почуття поваги до неї. Людина «не повинна відрікатися від високої моральної оцінки самої себе, маючи на увазі гідність, тобто вона повинна добиватися своєї мети, яка є борг, не по-рабськи, не холопськи, як якщо б вона домагалася милості, не відрікатися від своєї гідності, а завжди [добиватися своєї мети] з свідомістю величності своїх моральних задатків» [6, с. 458].

Про людину як джерело істинно людського говорив у свій час і Арістотель, розкриваючи образ «морально прекрасної людини» («добродесної»). Добродесну людину відрізняє найбільше те, – писав він, – «що у всіх приватних випадках вона бачить істину так, ніби вона для них мірило і закон». Моральна краса розкриває все найкраще у людині і облагороджує її відносини з іншими людьми. «Правда про добродесну людину полягає у тому, що вона багато робить заради друзів і вітчизни і навіть вмирає за них, якщо треба: вона розтратить майно і почесті і взагалі блага, за які тримаються інші, залишаючи за собою лише моральну красу» [1, с. 103].

В сучасній літературі не представлена єдина періодизація моральнісного становлення протягом усього життя людини. Початок відліку моральної поведінки є дискусійним (2–4 роки). Зріла моральність за різними періодизаціями може бути тільки після 30 років. У дорослих і літніх людей специфіка моральної свідомості обумовлена не стільки віком (хоча окремі дослідники говорять про відмінності у зрілому, літньому і старечому віці), скільки досягнутим рівнем зрілості і життєвими подіями, через які довелося пройти [7, с. 122].

Моральнісна позиція формується на основі культурно, соціально, історично обумовлених норм моралі конкретного суспільства. Розуміння того, наскільки важлива моральність у житті людського суспільства, дозволило ще у давнину сформулювати правило, яке

отримало назву золотого правила моральності: «Треба відноситися до інших так, як би ти хотів щоб інші відносилися до тебе». Золоте правило – фундаментальне правило моральності, найчастіше ототожнюють із самою моральністю. Золоте правило моральності вимагає від людини у її відносинах з іншими людьми керуватися такими нормами, які можна було б обернути на саму себе, нормами, з приводу яких вона могла би бажати, щоб ними керувалися інші люди в їх відношенні до неї. Інакше кажучи, воно вимагає від людини підкорятися загальним нормам і пропонує механізм виявлення їх загальності. Суть цього механізму полягає у наступному: щоб випробувати якусь норму на загальність і тим самим з'ясувати, чи може вона дійсно вважатися моральною, людині необхідно відповісти собі на питання, чи прийняла би, санкціонувала би вона цю норму, якщо б вона практикувалася іншими людьми по відношенню до неї самої. Для цього їй необхідно подумки поставити себе на місце іншого (інших), тобто того, хто буде випробовувати дію даної норми, а іншого (інших) поставити на своє власне місце. І якщо при такому обміні диспозиціями норма приймається, то, значить, вона володіє якістю моральної норми [3, с. 16–17]. Однак, як показує історія, людство так і не навчилося слідувати цьому правилу.

Усвідомлення свого «Я» – складний, багатогранний процес, у ньому є місце пізнання і своїх природних даних, і соціальних характеристик. Але найбільшу трудність представляє осмислення своєї моральної суті. Усвідомлення особистістю самої себе з моральної точки зору припускає пошук відповідей на питання: «Яка я людина?», «Якою людиною я хочу стати?», «Ким я є насправді?». Індивіду недостатньо знати і оцінювати свій зовнішній вигляд, стан свого здоров'я, своє соціальне становище, професійний статус. Його завжди будуть цікавити як моральна оцінка його вчинків з боку навколишніх, так і моральна самооцінка. Тому для феномену самосвідомості особистості як ключового визначення є саме моральний стан особистості, де у взаємозв'язку знаходяться, з одного боку, вироблення нею уявлень про моральні ідеали, з іншого, осмислення її оцінювання з моральної точки зору різних своїх реальних проявів. Усвідомлення особистістю свого «Я», по суті, виступає у якості специфічного морального суб'єкта, автономно існуючого всередині самої людини [4, с. 50].

Самоідентифікація – динамічний процес, що має яскраво виражене темпоральне вимірювання різних компонентів становлення і розвитку особистості, яка постійно порівнює свій попередній, поточний і можливий, бажаний і уявний соціальний статус. Внаслідок безперервності процесу самоідентифікації «Я» людини не може залишатися незмінним, воно також трансформується. Тим не менш, є якась загальна інваріантна підстава, яка подібно нитки тягнеться через все наше свідоме життя, зберігаючи нашу особистість, наше «Я» у цілому відносно стійким. Без цієї підстави наше «Я» розпалося б на окремі, розірвані акти свідомості [9, с. 135]. Як видається, акцентування саме феномену моральності як первинного фактора, який домінує в процесі модифікації сутності практик самоідентифікації особистості, є одночасно як закономірним, так і основним явищем. У даному випадку моральність виступає як сенсопокладючий стрижень людського буття, який є фундаментом процесу свідомої самоідентифікації. Підтримуючи позицію

А. Л. Журавльова і А. Б. Купрейченко [7, с. 65–66], можна говорити про наявність 2–рівневої структури самоідентифікації особистості, що включає відносно стійкий «ціннісно–моральнісний стрижень» і динамічну «оболонку». Основними підставами для виділення цих компонентів стала, по–перше, різна ступінь стійкості у часі утворюючих самовизначення психологічних феноменів і, по–друге, різні функції, які вони виконують у житті суб'єкта.

Стійка складова самоідентифікації – «ціннісно–моральнісний стрижень» (він же може бути позначений як ціннісно–смысловий, сенсожиттєвий, моральнісний) об'єднує такі складові: уявлення про принципи устрою світу й організації людської спільноти, зміст життя, найбільш значущі цінності й орієнтації особистості, ціннісні ідеали, ціннісні табу, основні життєві здібності, життєві принципи, а також життєві домагання.

Динамічна і пластична складова самовизначення – «оболонка» – включає уявлення про навколишній соціально–психологічний простір, цінності, цілі та мотиви різних етапів життя, знання про актуальні здібності і свої можливості на кожному життєвому етапі. Її зміст динамічний, оскільки відображає ціннісні та мотиваційні особливості поточного етапу життєдіяльності суб'єкта, а крім того, пластичний, так як змінюється, хоча і частково, але у відповідності до зовнішніх умов, з якими взаємодіє суб'єкт.

Процес самоідентифікації достатньо складний та багатовимірний феномен, у якому, узагальнюючи інформацію різних дослідників, можна виділити наступні види самоідентифікації: професійна, сімейна, етнічна, регіональна, релігійна, політична, еволюційно–відова, гендерна, духовна. Дослідження даного феномену, що мають ампліфікаційний характер, дозволяють з упевненістю говорити про існування і такого виду самоідентифікації як моральнісна самоідентифікація, яка «фіксує механізм входження індивіду до соціуму на основі співвіднесення моральних устоїв суспільства й власної життєвої позиції» [8, с. 5].

Моральнісна самоідентифікація постає засобом утримання себе від сваволі в колі певної культури, а також ствердженням і реалізацією в даному полі власної унікальності людського індивідуального буття. Звідси – необхідними атрибутами моральнісної самоідентифікації постають внутрішня цілісність особи, розумність як обов'язок по відношенню до реальності та, відповідно, діалогічна відповідальність за власну життєву позицію. Будучи пов'язана з особистим вибором, що включає у себе відповідальність за власні дії і обов'язок по відношенню до соціуму, моральнісна самоідентифікація сприяє формуванню почуття толерантності до Іншого. Моральнісна самоідентифікація виступає об'єднуючою ланкою індивідуальної й колективної ідентичності особи, найбільш стійкими культурними формами яких у сучасному світі є гендер і нація. Гендерний модус моральнісної самоідентифікації постає як потреба пов'язати між собою тілесні та психічні критерії історичної ідентичності соціального суб'єкта із самодотриманням, укоріненням у власному тілі; національний модус моральнісної самоідентифікації підкреслює вихід на рівень загальнозначимих моральних цінностей, пошук загального знаменника міжсуб'єкдної комунікації, врахування в ній самотності національних

стереотипів і толерантного ставлення до них. Моральнісна самоідентифікація, по-перше, постає умовою збереження цілісності конкретної особистості, а, по-друге, допомагає особистості знайти своє місце в сім'ї, в суспільстві, в культурі загалом. Саме тому дана проблема має неабияку вагу в сучасній соціокультурній ситуації України на шляху до формування відкритого суспільства, орієнтованого на гуманізм і демократію [8].

Висновки. Серед безлічі проявів людської сутності особливе місце займають моральні цінності, які є своєрідним стрижнем внутрішнього світу людини, виконують провідні регулюючі функції в формуванні її емоційно-чуттєвих станів, сенсожиттєвих орієнтацій і переконань, вчинків і міжособистісних відносин. Моральнісна компонента внутрішнього світу людини ініціює процес, який здійснюється для розширення сектора відповідальності й боргу в межах своєї самості й визначає результат перетворення людиною самої себе.

Список використаних джерел

1. Аристотель. Никомахова етика [Текст] / Аристотель // Аристотель. Соч. в 4-х томах. – М.: Мысль, 1983. – Т.4. – 830 с.
2. Бергер П. Общество в человеке [Текст] / П. Бергер // Социологический журнал. – 1995. – №2. – С.165–170.
3. Гусейнов А. А., Апресян Р. Г. Этика: Учебник [Текст] / А. А. Гусейнов, Р. Г. Апресян. – М.: Гардарики, 2000. – 472 с.
4. Духовно-нравственные ценности в формировании современного человека [Текст] / О. А. Павловская [и др.]. – Минск: Беларуская навука, 2011.
5. Малахова О. Н. Социокультурная самоидентификация в современном поликультурном регионе: автореф. дис...канд. философ. наук: 22.00.06. [Электронный ресурс] / О. Н. Малахова; Ставроп. гос. ун-т. – Ставрополь, 2009. – рос. – Режим доступа: <http://cheloveknauka.com/>
6. Кант И. Сочинения в шести томах [Текст] / И. Кант. – М.: Мысль, 1965. – Т.4. Ч.2. – 487 с.
7. Купрейченко А. Б., Воробьева А. Е. Нравственное самоопределение молодежи [Текст] / А. Б. Купрейченко, А. Е. Воробьева. – М.: Изд-во «Институт психологии РАН», 2013. – 480 с.
8. Петрова Г. М. Моральнісна самоідентифікація як етична проблема: автореф. дис...канд. философ. наук: 09.00.07 [Текст] / Г. М. Петрова; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2004. – 17 с. – укр.
9. Спиркин А. Г. Сознание и самосознание [Текст] / А. Г. Спиркин. – М.: Политиздат, 1972. – 303 с.
10. Шеманов А. Ю. Самоидентификация человека и культура [Текст] / А. Ю. Шеманов. – М.: Академический проект, 2007. – 479 с.

References

1. Aristotel. Nikomahova etika [Текст] / Aristotel // Aristotel. Soch. v 4-h tomah. – М.: Myisl, 1983. – Т.4. – 830 s.
2. Berger P. Obschestvo v cheloveke [Текст] / P. Berger // Sotsiologicheskij zhurnal. – 1995. – №2. – S.165–170.
3. Guseynov A. A., Apresyan R. G. Etika: Uchebnik [Текст] / A. A. Guseynov, R. G. Apresyan. – М.: Gardariki, 2000. – 472 s.
4. Duhovno-nravstvennyie tsennosti v formirovanii sovremennoho cheloveka [Текст] / O. A. Pavlovskaya [i dr.]. – Minsk: Belaruskaya navuka, 2011.
5. Malahova O. N. Sotsiokulturnaya samoidentifikatsiya v sovremennom polikulturnom regione: avtoref. dis...kand. filosof. nauk: 22.00.06. [Elektronnyy resurs] / O. N. Malahova; Stavrop. gos. un-t. – Stavropol, 2009. – ros. – Rezhim dostupa: <http://cheloveknauka.com/>
6. Kant I. Sochineniya v shesti tomah [Текст] / I. Kant. – М.: Myisl, 1965. – Т.4. Ч.2. – 487 s.
7. Kupreychenko A. B., Vorobeve A. E. Nrvastvennoe samoopredelenie molodezhi [Текст] / A. B. Kupreychenko, A. E. Vorobeve. – М.: Izd-vo «Instytut psihologii RAN», 2013. – 480 s.
8. Petrova G. M. Moral'nisna samoidentyfikatsiya yak ety'chna problema: avtoref. dy's...kand. filosof. nauk: 09.00.07 [Текст] / G. M. Petrova; Ky'yiv. nac. un-t im. T. Shevchenka. – Ky'yiv, 2004. – 17 s. – ukr.
9. Spirkin A. G. Soznanie i samosoznanie [Текст] / A. G. Spirkin. – М.: Politizdat, 1972. – 303 s.

10. Shemanov A. Yu. Samoidentifikatsiya cheloveka i kultura [Текст] / A. Yu. Shemanov. – М.: Akademicheskii proekt, 2007. – 479 s.

Stoiano O. O., PhD, Associate Professor the Sociology, Philosophy and Law department of Odessa National Academy of Food Technologies (Ukraine, Odessa), ox26@km.ru

Moral determinants of self-identification

Self-identification is a complex human activity on the self-determination, knowledge of the Self, which results in the identity of a man with himself. The aim of the article is to identify opportunities, define morality as a component, that form the core basis of man's inner world and determines the process of self-identification of personality in modern society.

The phenomenon of morality is the primary factor that dominates in the process of modifying the essence of the practices of self-identification\$ it is at the same time as the natural and fundamental phenomenon. Among the many manifestations of human nature occupy a special place of moral values, which constitute the original core of the human inner world, performed by the leading regulatory functions in the formation of his emotional States, life orientations and believes, behavior and interpersonal relations.

Keywords: self-identification, Self, morality, moral self-identification, values.

Стояно О. А., кандидат философских наук, доцент кафедры социологии, философии и права, Одесская национальная академия пищевых технологий (Украина, Одесса), ox26@km.ru

Нравственная детерминанта самоидентификации личности

Самоидентификация – это комплексная деятельность человека по самоопределению, результатом которой является тождество человека с самим собой. Целью данной статьи является выявление возможностей определения нравственности как компоненты, которая формирует стержневую основу внутреннего мира человека и детерминирует процесс самоидентификации личности в современном обществе.

Как представляется, акцентирование именно феномена нравственности в качестве первичного фактора, который доминирует в процессе модификации сущности практик самоидентификации личности, является одновременно как закономерным, так и основополагающим явлением. Среди множества проявлений человеческой сущности особое место занимают нравственные ценности, которые являются своеобразным стержнем внутреннего мира человека, выполняют ведущие регулирующие функции в формировании его эмоционально-чувственных состояний, смысловых ориентаций и убеждений, поступков и межличностных отношений.

Ключевые слова: самоидентификация, «Я», нравственность, нравственная самоидентификация, ценности.

* * *

УДК 130.2:330.163.14

Пархоменко И. И., аспирантка философского факультета кафедры этики, эстетики и культурологии, Киевский национальный университет им. Тараса Шевченко (Украина, Киев), kafedra.eec.dep@gmail.com

ПРОИЗВОДСТВО И РАСПРОСТРАНЕНИЕ ПОЛИТИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ КАК ФОРМЫ «ЭКОНОМИКИ КУЛЬТУРЫ»

Исследуется специфика культурного производства политических текстов/ мнений, транслируемых медиа индустрией (в частности – телевидением), в логике экономико-культурологического дискурса. Теле эфиры политических ток-шоу рассматриваются в качестве культурной практики развития и поддержания демократии через предоставление публичной платформы социальным агентам для осуществления политических высказываний. Акцентируется внимание на специфике политического текста, во-первых, в контексте субъективного значения для конкретного социального агента – производителя такого текста, во-вторых – в рамках национального значения в вопросе производства «национальной идентичности» государственными институтами. Анализируются медиа продукты – тексты в теле индустрии, произведенные медиа корпорациями, и политические тексты/мнения, созданные «Общественным» телевидением. Изучается роль и функции публики в качестве потребителей политических текстов. Для осуществления цели статьи использовались герменевтический и сравнительный методы, а также общенаучные.

Ключевые слова: политический текст, медиа индустрия, культурный капитал, экономика культуры, национальная память, культурное производство. (статья друкується мовою оригіналу)

Культурное производство текстов в медиа сфере является не только популярной социокультурной практикой, в результате осуществления которой